

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра права та менеджменту у сфері цивільного захисту

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради навчально-наукового
інституту пожежної та техногенної безпеки

_____ Лін А.С.

(підпис) (прізвище та ініціали)

" _____ " _____ 2017 р.

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни

(нормативної, вибіркової)

підготовки:

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

Спеціальності:

73 Менеджмент

Спеціалізації:

Менеджмент організацій та адміністрування

(шифр і назва спеціальності)

Львів
2017 рік

Розробники програми: Саміло Андрій. Вікторович., к. ю. н., старший викладач кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту.
(ПІБ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Рецензент: Гришук Анна Михайлівна, доцент кафедри менеджменту Львів-ського національного університету ім. І.Франка, к.е.н., доцент.
(ПІБ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Програму рекомендовано кафедрою права та менеджменту у сфері цивільного захисту.

Протокол від—31||серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри права та менеджменту
у сфері цивільного захисту

(підпис) Повстин О.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту пожежної та техногенної безпеки.

Протокол від — ____||_____ 2017 року № ____.

ВСТУП

Програма вивчення *нормативної* навчальної дисципліни — Основи підприємництва — складена відповідно до освітньої програми для студентів за спеціальністю 073 Менеджмент, Львів, 2017. – 10 стор.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи та підходи до оцінки соціально-економічної, бюджетної та фінансової ефективності заходів на транспортному підприємстві.

Міждисциплінарні зв'язки (відповідно до дисциплін навчального плану спеціальності): «Основи економічної науки», «Економіка і фінанси підприємства», «Національна економіка», «Менеджмент» та інші.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Сутність та методологічні основи підприємницької діяльності.
2. Особливості підприємницької діяльності реального бізнесу.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** вивчення дисципліни «Основи підприємництва» є формування системи базових знань із організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності, а відтак формування підприємницького мислення. Курс спрямовано на ознайомлення з історичними передумовами виникнення підприємництва та з його розвитком у суверенній Україні, з поглядами на підприємництво провідних українських і зарубіжних вчених-економістів, на оволодіння теоретичними навичками з організації та управління власною справою, на вміння використовувати інструментарій менеджменту та маркетингу у підприємницькій діяльності.

1.2. Для досягнення поставленої мети у дисципліні поставлені такі основні **завдання**:

- з'ясувати місце дисципліни у навчальному процесі, розкрити її основну мету та визначити основні категорії підприємництва;
- дати чітке уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами;
- сформулювати у студентів цілісне бачення проблем підприємницької діяльності;
- озброїти студентів навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи.

1.3. Студенти повинні:

знати:

- сутність і форми підприємницької діяльності, механізм і витрати при створенні фірми, функції і правила поведінки бізнесмена, принципи і сут-

ність господарських рішень, що приймаються в підприємницькій діяльності, порядок ліцензування певних видів підприємництва та ін.

вміти:

- обрати вид підприємницької діяльності і обрахувати витрати на створення фірми;
- підготувати документи і зареєструвати фірму певної організаційно-правової форми;
- укласти угоду (договір);
- розробляти заходи щодо прийняття ефективних господарських рішень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сутність та методологічні основи підприємницької діяльності.

Тема 1.1. Теоретичні аспекти дослідження сутності підприємництва

Суть підприємництва: предмет, методи, функції. Основи виникнення і розвитку підприємництва. Підприємницька ідея та механізм її втілення.

ТЕМА 1.2. Технологія створення підприємства

Джерела створення власного бізнесу. Характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. Загальні засади формування системи оподаткування підприємництва. Обмеження підприємництва. Припинення діяльності підприємства

ТЕМА 1.3. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки в підприємництві

Сутність та основні поняття договірних взаємовідносин. Суть і структура договорів. Особливості окремих видів договорів

ТЕМА 1.4. Відповідальність у сфері підприємництва

Правові аспекти підприємницької відповідальності. Характеристика окремих видів юридичної у сфері підприємництва. Соціально-етична відпо-відальність у бізнесі

ТЕМА 1.5. Підприємницький успіх і культура бізнесу

Психологія та етика підприємництва. Культура підприємницької діяльності. Етичний кодекс бізнесмена. Імідж. Етикет в бізнесі та його складові. Особисті характеристики підприємця як основа успіху бізнесу.

ТЕМА 1.6. Підприємництво в ринковому середовищі

Виникнення та еволюція поняття — підприємництво. Бізнес і підприємство: загальне і особливе. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва. Основні функції підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва. Правова база розвитку підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.

ТЕМА 1.7. Економічна свобода і підприємництво

Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Складові економічної свободи: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність. Рушійні сили розвитку підприємства. Економічний інтерес та конкуренція як джерела розвитку підприємства. Підприємство як соціально-економічна та ділова творчість людини. Умови та принципи підприємницької діяльності.

ТЕМА 1.8. Організаційно-правові форми підприємництва

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види підприємств та їх організаційні форми. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Особливості діяльності виробничого кооперативу.

Змістовий модуль 2. Особливості підприємницької діяльності реального бізнесу.

ТЕМА 2.1. Застосування комплексу маркетингу у підприємницькій діяльності

Маркетингова діяльність на підприємстві. Товарна політика підприємства. Цінова політика на підприємстві. Збутова політика комерційного підприємства. Управління комунікативною політикою підприємства

ТЕМА 2.2 Комерційне підприємництво у сфері роздрібно́ї торгівлі

Сучасні формати роздрібного бізнесу. Розвиток роздрібно́ї торгівлі в Україні. Зарубіжний досвід роздрібно́ї торгівлі. Дрібно́роздрібне підприємство.

ТЕМА 2.3 Основи бізнес-плану у підприємницькій діяльності

Сутність та особливості бізнес-планування. Технологія складання бізнес-плану. Характеристика структури бізнес-плану

ТЕМА 2.4. Фінансова діяльність підприємства і фінансове обслуговування бізнесу

Фінансове середовище підприємства. Підприємство та банки. Кредитування підприємницької діяльності. Основні фінансові документи. Планування, управління та аналіз фінансового стану. Фінансові показники.

ТЕМА 2.5. Трудовий колектив та управління персоналом

Поняття трудового колективу та персоналу. Трудове законодавство. Кадрова служба. Форми найму на роботу. Підготовка і перепідготовка кадрів. Нормування праці. Організація оплати праці. Стимулювання праці.

ТЕМА 2.6 Фінансування та оподаткування підприємництва

Джерела фінансових ресурсів підприємництва та процес інвестування. Управління фінансами суб'єктів підприємництва.

Роль податків у фінансовій системі підприємництва. Прямі та непрямі податки. Способи сплати податків у підприємстві. Загальна та спрощена системи оподаткування. Єдиний податок. Фіксований податок. Порядок відрахувань у пенсійний фонд і фонди соціального страхування.

Кредитування та його роль у розвитку підприємництва. Особливості надання мікрокредитів суб'єктам підприємництва. Значення кредитних спілок у фінансуванні бізнесу.

ТЕМА 2.7. Менеджмент у підприємстві

Сутність і методи підприємницького управління. Функціональне управління в підприємстві. Планування розвитку суб'єкта підприємства. Управління мотивацією персоналу. Методи мотивації. Організація контролю. Управління організаційними комунікаціями.

Менеджер як організатор ефективного управління. Вимоги до ділових і особистих якостей менеджера. Типи менеджерів у вітчизняній та зарубіжній практиці.

ТЕМА 2.8. Культура підприємництва

Сутність, види та елементи підприємницької культури. Стилi керівництва: демократичний, ліберальний, автократичний. Норми і правила поведінки керівника. Методи і стилі розв'язання конфліктів. Соціальні цінності і культура підприємницької діяльності. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

І. Законодавчі акти

1. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. — К.: Істина, 2003. — 208 с.

2. Закон України —Про підприємництво від 7 лютого 1991 року № 698-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 14. — С. 168.

3. Закон України —Про господарське товариство від 19 вересня 1991 року № 1576-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 49. — С. 682.

4. Закон України —Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності від 18 лютого 1992 року № 2132-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1992. — № 21. — С. 296.
5. Закон України —Про державну підтримку малого підприємництва в Україні від 19 жовтня 2000 року № 2063-ІІІ // Уряд. кур'єр. — 2000. — 22 листопада
6. Закон України —Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні від 21 грудня 2000 року № 2157-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 40. — С. 176.
7. Закон України —Про ліцензування певних видів господарської діяльності від 1 червня 2000 року № 1775-ІІІ // Відомості Верховної Ради України, 2000. — № 36. — С. 299.
8. Закон України —Про патентування деяких видів підприємницької діяльності від 23 березня 1996 р. № 98/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 14.
9. Закон України —Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців від 15 травня 2003 р. № 755-ІV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 15. — С. 203.
10. Закон України —Про фінансовий лізинг від 11 грудня 2003 р. № 1381-ІV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 42. — С. 97.
11. Закон України —Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування від 09 липня 2003 р. № 1058-ІV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 27. — С. 69.
12. Закон України —Про селянське (фермерське) господарство від 22.06.1993 р. № 3312-ХІІ (у новій редакції) // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 32. — С. 341.
13. Указ Президента України —Про спрощену систему оподаткування, обміну та звітності суб'єктів малого підприємництва від 28 червня 1999 року № 746/99.

II. Основна

1. Бусыгин А. В. Предпринимательство: Основной курс: Учеб. для вузов. — М.: Инфра-М, 1997. — 608 с.
2. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і доп. — К.: Знання-Прес, 2003. — 285 с.
3. Дашков Л. П. Предпринимательство и бизнес: Учеб. пособ. / Л. П. Дашков, А. И. Данилов, Е. Б. Тютюкина. — М.: ИВЦ —Маркетинг, 1996. — 304 с.
4. Злупко С. М. Підприємництво: основи, особливості, механізми: Навч. посіб. / С. М. Злупко, О. В. Стефанишин, Л. А. Швайка. — Л.: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2000. — 370 с.
5. Климко О. Власна справа: Навч.-метод. посіб. / О. Климко, А. Ковалко. — К.: Юніверс, 2001. — 108 с.
6. Малий бізнес та підприємництво у ринкових умовах господарювання: Навч. посіб. / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк: Ред. Л. І. Воротіна. — 3-тє вид., доп. і перероб. — К.: Європ. ун-т, 2004. — 308 с.

7. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності: Посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. — К.: Академія, 2001. — 280 с.
8. Онищенко Т. Предпринимательская деятельность без создания юридическо-го лица. — 3-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2000. — 376 с.
9. Организация предпринимательства / Э. А. Арустамов, А. Н. Пахомкин, А. П. Платонов и др. — М.: Маркетинг, 2001. — 249 с.
10. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. — К.: КНЕУ, 1998. — 352 с.
11. Предпринимательство: Учеб. для вузов / Под. ред. В. Я. Горфинкеля, Г. Б. Поляка, В. А. Швандара. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1999. — 475 с.
12. Пунько Б. М. Основи підприємницької діяльності (практичні аспекти): Навч. посіб. — Л., 1997. — 130 с.
13. Розвиток підприємництва в Україні / П. Гайдуцький та ін. — К.: Нора-Друк, 2003. — 248 с.
14. Сизоненко В. О. Сучасне підприємництво: Довідник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 379 с.
15. Шевеленко С. Д. Підприємництво і підприємницька діяльність / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів; Заг. ред. В. В. Сопка. — К.: Вища шк., 1997. — 224 с.
16. Щёкин Г. В. Управление бизнесом. — К.: МАУП, 2004. — 258 с.

III. Допоміжна

1. Герчикова И. Н. Государственное регулирование предпринимательской деятельности: государственное и межфирменное: Учеб. пособие. — М.: Кон-салтбанк, 2002. — 704 с.
2. Данилейко О. Власна справа: Метод. посіб. для тренерів / О. Данилейко, І. Захарченко, К. Ковалко. — К.: Юніверс, 2002. — 144 с.
3. Державне регулювання економіки / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога; За ред. І. Р. Михасюка. — К.: Атіка; Ельга-Н, 2000. — 592 с.
4. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. / Й. М. Петрович, І. О. Будіщева, І. Г. Устінова та ін.; За ред. Й. М. Петровича. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2001. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).
5. Економіка і підприємництво: стан та перспективи: Зб. наук. праць. — К.: КНТЕУ, 2002. — 323 с.
6. Кононенко О. Частное предпринимательство: фиксированный налог. — Х.: Фактор, 2001. — 179 с.
7. Лицензирование предпринимательской деятельности. Вып. 35. — К.: Бест и Ко, 2001. — 92 с. — (Право и практика.)
8. Малое предпринимательство в Украине: Бюлетень. Вып. 36. — К.: Бест и Ко, 2001. — 100 с. — (Право и практика.)
9. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г. Л. Знаменський, В. В. Хахулін, В. С. Щербина та ін.; За заг. ред. В. К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 688 с.
10. Онищенко Т. Приватний підприємець / Т. Онищенко, Ю. Рудяк. — 4-те вид., перероб. і доп. — Х.: Фактор, 2002. — 496 с.

11. Савченко Е. Приватне підприємництво: запитання та відповіді/ Е. Савченко, Ж. Семенченко, О. Пироженко. — 5-е изд. перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2003. — 128 с
12. Словник підприємця/ Автори-укл.: О. О. Слюсаренко, Д. Д. Огороднікова, В. Л. Наконечний. — К.: РВПС України НАН України, 1999. — 195 с.
13. Смовженко Т. С. Державна політика сприяння розвитку підприємництва: Монографія. — Львів: Ін-т регіон. досліджень НАН України, 2001. — 464 с
14. Шпак В. І. Розвиток малого підприємництва в Україні (на прикладі української видавничо-поліграфічної компанії —Експрес-об'ява). — К.: МАУП, 2002. — 112 с
15. Якщо вирішив стати підприємцем: Довідник підприємця-початківця / М. В. Підмогильний, О. В. Шлепнін, В. М. Путій та ін. — К., 2003. — 249 с.

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки засвоєння студентом певної теми або змістового модулю навчальної дисципліни. Форма проведення поточного контролю: усні та письмові опитування, розв'язування задач, вирішення тестових завдань, розробка та захист презентаційних матеріалів, підготовка рефератів.

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та вносяться в журнал обліку роботи академічної групи.

При оцінюванні результатів навчання студентів потрібно керуватися такими критеріями успішності навчання:

- 1) повнота і правильність відповіді;
- 2) ступінь усвідомлення, розуміння вивченого;
- 3) правильна і послідовна логіка при відповіді.

Оцінка — відмінно ставиться тоді, коли студент:

- правильно розуміє суть явищ і закономірностей, законів і теорій економічного розвитку суспільства, дає точне визначення і пояснення основних понять, законів, теорій, а також правильно визначає проблеми, що виникли у суспільстві і пропонує власний шлях їх розв'язання;

- будує відповідь за власним планом, супроводжуючи розповідь новими прикладами, вміє застосовувати знання в новій ситуації при виконанні практичних завдань;

- вміє встановити зв'язок між матеріалом, що вивчається і раніше вивченим матеріалом з курсу економічної теорії, а також з матеріалом, засвоєним при вивченні інших суспільних наук.

Оцінка — добре ставиться, якщо відповідь відповідає основним вимогам до відповіді на оцінку „відмінно", але студент не використовує власний план відповіді, нові приклади, не застосовує знання в новій ситуації, не мо-

же встановити зв'язку з раніше вивченим матеріалом і матеріалом, який засвоєний при вивченні інших дисциплін.

Оцінка —задовільно» ставиться, якщо більша частина відповіді задово-льняє вимоги до відповіді на оцінку "добре" , але у відповіді виявляються окремі прогалини, які не перешкоджають подальшому засвоєнню програм-ного матеріалу студент вміє застосовувати одержані знання, але при цьому користується допомогою викладача.

Оцінка —незадовільно» ставиться у цьому випадку, якщо студент не оволодів основними знаннями і вміннями у відповідності з вимогами про-грами.

Якщо студент на семінарському заняття отримав оцінку «незадовіль-но» або був відсутній на занятті, він повинен здати академічну заборговано-сті. Ліквідація академічної заборгованості проводиться за допомогою усної перездачі теми або підготовки реферативної роботи.

Якщо студент під час вивчення дисципліни не мав оцінки «незадовіль-но» та не пропускав занять викладач може виставити підсумковий конт-роль за середнім підсумковим результатом.

Якщо студент бажає підвищити результат або мав оцінку «незадовіль-но», пропускав заняття, тоді він обов'язково повинен здавати диференційо-ваний залік.

Як форма підсумкового контролю - диференційований залік, дозволяє викладачу оцінити рівень засвоєння, студентом теоретичного та практично-го матеріалу, що передбачає перевірку розуміння, студентом навчального матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здат-ності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Диференційований залік проводиться у два етапи: спочатку письмо (1 академічна година) з виставлянням оцінок. Студенту надається право під-вищити отриману оцінку, обґрунтовуючи і пояснюючи матеріал усно, при цьому викладач обов'язково оцінює знання студента з використанням дода-ткових запитань в межах програми навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка виставляється за національною шкалою (—5», —4», —3», —2») з обов'язковим переведенням оцінок в бали за допомогою шкали навчального закладу до національної шкали та шкали ECTS.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Тестування, усне та письмове опитування, співбесіда, виконання прак-тичних завдань, презентація.

